

8.3.2018

Asianumero DKIR/107/00.05.00/2018
Viite Opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntopyyntö
Asia Hallituksen esitys eduskunnalle lukiolaiksi ja laiksi ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Yleistä

Kirkkohallitus pitää tarpeellisena uuden lukiolain laatimista ja sen mahdollistamaa lukiokoulutuksen rakenneuudistusta. Uudistuksessa on syytä kiinnittää erityistä huomiota lukio-opintojen kuormitukseen, koska ylioppilastutkinnon entistä suurempi painoarvo jatko-opintoihin pääsyssä lisää kuormittavuutta. Lakiluonnoksen vahva painotus opintojen ohjaukseen ja tukeen lukiokoulutuksen eri vaiheissa ja vuosi sen jälkeen on tervetullut uudistus. Tässä yhteydessä Kirkkohallitus korostaa koulutuksen järjestäjän vastuuta resursoida niin, että tämä opiskelijan oikeus myös käytännössä toteutuu. Tuen lisääminen ei yksin riitä, vaan on vaikutettava kuormituksen rakenteellisiin tekijöihin. Esimerkiksi opintopisteiden mitoituksessa tulee laskea opetustuntien lisäksi myös opiskelijan työmäärä, mikä osaltaan orientoi korkeakouluopintoihin. (10 §, 13 §, 25 §, 37 §)

On tärkeää, että yhteistyötä kodin ja oppilaitoksen välillä kehitetään opiskelijan itsenäistymistä ja osallisuutta kunnioittaen. Tarvitaan selkeää informaatiota opiskelijan oikeuksista esimerkiksi katsomusaineiden opiskelussa tai oppimisvaikeuksiin liittyvissä tukipalveluissa. Tämä on erityisesti maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden tarve. Heidän mahdollisuuksiaan lukiokoulutukseen tulee lisätä. Digitaalinen oppiminen aiheuttaa opiskelijalle kustannuksia (mm. laitehankinnat, lisensoidut sähköiset oppimateriaalit), mikä heikentää lukiokoulutuksen saavutettavuutta vähävaraisten osalta. Ulkopuolisuuden ehkäisyn kannalta kehityssuunnan tulee olla kohti maksutonta nuorten lukiokoulutusta. (25 §, 31 §, 33 §, 34 §)

Kirkkohallitus korostaa lukiokoulutuksen valtakunnallista ja alueellista saatavuutta. Pienten lukioiden vahvuutena on yhteisöllisyys sekä luonteva opintojen ohjaus ja tuki. Riittävän tiivis lukioverkko on koulutuksen vetovoimatekijä ja takaa kelpoisten aineenopettajien saatavuuden myös perusopetuksen puolelle. Tämä seikka korostuu varsinkin vähemmistökielisillä alueilla. (4 §, 6 §, 8 §)

Kirkkohallitus pitää perusteltuna sitä, että uskonnon ja elämäntiedon opinnot mainitaan erikseen lukion oppimäärän sisältöluettelossa. Kirkkohallitus katsoo, että molempien katsomusaineiden tulee olla mukana myös oppiainerajat ylittävien temaattisten opintojen kokonaisuudessa. (11 §)

1.3.2018

Kirkkohallitus esittää seuraavia muutoksia pykäliin ja niiden perusteluihin:

8 §

Pykälän 1 momentin loppuun ehdotetaan lisättäväksi ”...työ-, elinkeino- ja **kulttuurielämän** toimijoiden kanssa.” Perusteluna se, että tavoitepykälässä (2 §) sanoitettuun kasvuun ”hyviksi, taspainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi” tarvitaan myös kulttuurista pääomaa.

13 §

Kirkkohallitus ehdottaa 3 momenttiin muutosta ”Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää **työelämä- ja yrittäjäyiosaamistaan sekä kansainvälistä osaamistaan, myös globaalin vastuun näkökulmasta. Kansainvälisessä yhteistyössä toimivia organisaatioita voidaan pyytää oppilaitoksen kumppaneiksi.**

16 §

Kirkkohallitus tähdentää, että **jokaisen opiskelijan tulee saada uskonnon tai elämänkatsomustiedon opetusta lukiossa** ja ehdottaa lakiesitykseen opiskelijan osallistumisvelvoitetta silloin, kun pyydetty oman uskonnon opetus järjestetään. Mahdollisimman laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys on nuoren oman edun mukaista. Pykälän perustelutekstiin Kirkkohallitus esittää lisättäväksi: **Koulutuksen järjestäjän tulisi mahdollistaa kaikkien uskonnon oppimäärien välinen yhteistyö ja dialogi.**

26 §

Henkilökohtaista opintosuunnitelmaa Kirkkohallitus pitää hyvänä uudistuksena, mutta kiinnittää huomiota ikäkauden kehitysvaiheeseen, jossa lukiokoulutuksen aloittava nuori vielä etsii itseään, vahvuuksiaan ja arvojaan. Nuoruuden muuttuvassa kiinnostusten kentässä Kirkkohallitus ehdottaa pykälään joustavampaa muotoilua: ”Opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen suunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä **mahdollisia jatko-opinto- ja urasuunnitelmia. Henkilökohtainen** suunnitelma laaditaan...”

Lausunnon keskeinen sisältö

Lausunnossaan Kirkkohallitus tähdentää seuraavia seikkoja:

- 1) Tulevassa lukiolaissa ja sen pohjalta tehdyssä lukiouudistuksessa tulee kiinnittää huomiota lukiokoulutuksen rakenteelliseen kuormitukseen, esimerkiksi opintopisteiden mitoitukseen. Kuormittavuuden vähentäminen on opiskelijoiden motivaation ja hyvinvoinnin kannalta ensiarvoisen tärkeää. Ohjauksen ja tuen lisääminen lukiokoulutukseen on tervetullut uudistus.
- 2) Lukiokoulutuksen valtakunnallinen ja alueellinen saatavuus ei saa vaarantua uudistusprosessissa. Riittävän tiivis lukioverkko on koulutuksen vetovoimatekijä. Ulkopuolisuuden ehkäisyyn kannalta kehityssuunnan tulee olla kohti maksutonta nuorten lukiokoulutusta.
- 3) Kirkkohallitus pitää perusteltuna, että lukion oppimäärässä on erikseen uskonnon ja elämänkatsomustiedon opinnot. Jokaisen opiskelijan tulee saada lukiokoulutuksessa uskonnon tai elämänkatsomustiedon opetusta, jonka tavoitteena on mahdollisimman laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys sekä dialogitaidot.
- 4) Opintojen ohjauksen lisäksi on syytä panostaa nykyistä enemmän turvalliseen oppimisympäristöön ja lukiokoulutuksen yhteisöllisyyteen, kun opinnot yksilöllistyvät. Mukaan ottavassa yhteisössä riskit ja jännitteet ovat pienemmät. Samalla rakennetaan yhteiskuntarauhaa.

1.3.2018

Kansliapäällikkö Jukka Keskitalo

Kirkkoneuvos Pekka Huokuna